

Nieko neįgaliesiems be neįgaliųjų, jų tėvų ar globėjų. Dana Migaliova

Lietuvos sutrikusio intelekto žmonių globos bendrijos
“VILTIS” asociacijos vadovė

Žmonėms su negalia dirbančios organizacijos tikslai

- Užtikrinti sutrikusios raidos asmenų socialinį dalyvumą.
- Užtikrinti pasirinkimo galimybes.
- Spręsti klausimus ir organizuoti pagalbą sutrikusios raidos asmenims šeimos kontekste.
- Vertinant asmens su negalia poreikius, vertinti ir šeimos poreikius.
- Organizuoti ir teikti paslaugas šeimoms, globojančioms sutrikusios raidos asmenis – tai garantija, jog uždaroje institucijose mažės globotinių skaičius.

Statistika

- Šiuo metu Lietuvoje apskričių viršininkų administracijoms yra pavaldžios 33 globos įstaigos:
 - 22 suaugusiųjų su proto negalia socialinės globos įstaigos,
 - 8 senų žmonių globos įstaigos,
 - 3 vaikų ir jaunimo su proto negalia globos įstaigos.
- 2004 m. liepos 1 d. valstybinėse socialinės globos įstaigose gyveno:
 - *Suaugusiųjų su proto negalia globos įstaigose* – 5344 gyventojai (2865 vyrai ir 2479 moterys), iš jų 1616 – intensyviai slaugomi, kas sudaro 30,2 % visų gyventojų skaičiaus.
 - *Senų žmonių globos įstaigose* – 1753 gyventojas (826 vyrų ir 927 moterys), iš jų 735 – intensyviai slaugomi, kas sudaro 41,9 % visų gyventojų skaičiaus.
 - *Vaikų ir jaunimo su proto negalia globos įstaigose* – 654 gyventojai (370 berniukų ir 284 mergaitės), iš jų 241 – intensyviai slaugomas, t.y. 36,9 % visų gyventojų skaičiaus.

Statistika (tesinys)

Eil. Nr.	Apskritis	Apskritis gyventojų skč. (tūkst.)	Stacionarios senų žmonių socialinės globos įstaigos		Stacionarios žmonių su proto negalia socialinės globos įstaigos	
			Globos įstaigos vietų skaičius	Vietų skaičius, tenkantis 10000-ių apskrities gyventojų	Globos įstaigos vietų skaičius	Vietų skaičius, tenkantis 10000-ių apskrities gyventojų
1.	Alytaus	202,0	130	6,4	-	-
2.	Kauno	749,0	430	5,7	382	5,1
3.	Klaipėdos	402,8	465	11,5	550	13,6
4.	Marijampolės	198,0	-	-	706	35,6
5.	Panevėžio	320,1	-	-	810	25,3
6.	Šiaulių	394,3	-	-	1030	26,1
7.	Tauragės	134	-	-	200	15
8.	Telšių	188,7	-	-	476	25,2
9.	Utenos	199,4	510	27	515	25,8
10.	Vilniaus	895,9	237	2,6	690	7,7
11.	Iš viso:	3684,2	1772	-	5359	-

Statistika (tęsinys)

Gyventojų judėjimas globos įstaigose

(2004 m. I pusmetis)

- *Į suaugusiųjų su proto negalia globos įstaigas atvyko*
227 nauji gyventojai,
iš jų –
8,8 % - iš kitų globos namų,
70,1 % - iš savo, giminių ar globėjų namų,
16,7 % - iš ligoninių,
4,4% - iš nakvynės namų.
- *Iš suaugusiųjų su proto negalia globos įstaigų išvyko*
228 gyventojai,
iš jų –
3,9 % - į kitus globos namus,
7,9 % - gyvenimui į namus ar pas gimines,
88,2 % - mirė.

Statistika (tęsinys)

Gyventojų judėjimas globos įstaigose (2004 m. I pusmetis)

- *Į vaikų ir jaunimo su proto negalia globos įstaigas atvyko 8 nauji gyventojai,*

iš jų –

37,5 % - iš kitų globos namų,

50 % - iš savo, giminių ar globėjų namų,

12,5 % - iš ligoninių.

- *Iš vaikų ir jaunimo su proto negalia globos įstaigų išvyko 8 gyventojai,*

iš jų –

25 % - į kitus globos namus,

37,5 % - gyvenimui į namus ar pas gimines,

37,5 % - mirė.

Statistika (tęsinys)

Gyventojų judėjimas globos įstaigose

(2004 m. I pusmetis)

- *Į senų žmonių globos įstaigas atvyko*

193 nauji gyventojai, iš jų –

2,6 % - iš kitų globos namų,

76,7 % - iš savo, giminių ar globėjų namų,

18,1 % - iš ligoninių,

2,6 % - iš nakvynės namų.

- *Iš senų žmonių globos įstaigų išvyko*

201 gyventojas, iš jų –

4 % - į kitus globos namus,

15,9 % - gyvenimui į namus ar pas gimines,

80,1 % - mirė.

Statistika (tęsinys)

Vieno gyventojo išlaikymo išlaidos per mėnesį

- Vidutinės žmonių su proto negalia valstybinių globos įstaigų paprastųjų biudžetinių lėšų išlaidos, tenkančios vienam gyventojui per mėnesį, 2004 metų pirmą pusmetį siekė 932,8 Lt.
- Lyginant su 2003 metų to paties laikotarpio duomenimis (941,35 Lt) minėtos išlaidos sumažėjo 1 %,
- Lyginant su 2002 metų to paties laikotarpio duomenimis (992,1 Lt) sumažėjo 6 %,
- Lyginant su 2001 metų to paties laikotarpio duomenimis (1091,3 Lt) sumažėjo 14,5 %,
- Lyginant su 2000 metų tuo pačiu laikotarpiu (1109,3 Lt) sumažėjo 16 %.
- Vidutinės žmonių su proto negalia globos įstaigų valstybės biudžeto specialiųjų programų paprastosios lėšos, tenkančios vienam gyventojui per mėnesį 2004 metų pirmą pusmetį siekė 141,66 Lt.

Statistika (tęsinys)

- 2003 m. liepos 1 d. eilėse į valstybines socialinės globos įstaigas laukė:
 - į suaugusiųjų su proto negalia globos įstaigas – **369** asmenys (201 vyras ir 168 moterys).
- Poreikį apsigyventi stacionariose socialinės globos įstaigose lemia tai, kad vis dar nepakankamai išvystytas socialinių paslaugų tinklas savivaldybėse ir neturėdami kitos alternatyvos, žmonės yra nukreipiami į stacionarias socialinės globos įstaigas.

(naudota Socialinių įstaigų priežiūros ir audito departamento informacija)

Statistika (tęsinys)

Psichikos sutrikimų ligotumas ir invalidumas					
Diagnozė	Amžiaus grupė	2000	2001	2002	2003
Psichikos sutrikimai	Iš viso:	89014	87539	93368	91436
	t.t. vaikai iki 14 metų	8072	7470	6853	6668
	Nustatytas invalidumas	27167	27640	28122	28697
	t.t. vaikai iki 16 metų	1992	1879	1864	1754
	Suaugusieji	25175	25761	26258	26943
	I – II grupės	22307	22652	23204	23719
	III grupės	2868	3109	3054	3224

Statistika (tęsinys)

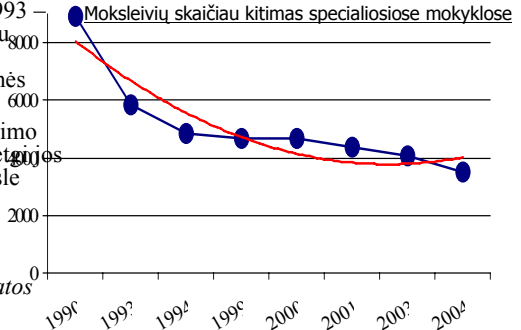
Psichikos sutrikimų ligotumas ir invalidumas (2)

Diagnozė	Amžiaus grupė	2000	2001	2002	2003
Protinis atsilikimas	Iš viso:	21505	20094	20608	19178
	t.t. vaikai iki 14 metų	3305	3026	2935	2752
	Nustatytas invalidumas	8219	8202	8193	8436
	t.t. vaikai iki 16 metų	1847	1573	1150	1425
	Suaugusieji	6372	6629	7043	7011
	I – II grupės	5440	5535	5915	5845
	III grupės	932	1094	1128	1166

Statistika (tęsinys)

- Moksleivių specialiosiose mokyklose skaičius ženkliausiai sumažėjo 1993–1994 metais, kadangi tai sutapo su integracijos procesais Lietuvos švietimo sistemoje ir naujos teisinės bazės kūrimu.
- Tačiau pastaraisiais metais mažėjimo tendencija yra labai neryški, ar netgi nestebima (raudona linija paveiksle žymi tendenciją).

(naudota Valstybinio psichikos sveikatos centro ir Švietimo ir mokslo ministerijos informacija)

Asociacijos “Viltis” statistika

- Asociacijos nariai- sutrikusios raidos asmenys –4691 narys.
- Jų tėvai ar globėjai – 6656 asmenys.
- Nelanko jokių ugdymo ar užimtumo įstaigų 1198 neįgalieji.
- Iš jų: nuo 7m. iki 16m. - 194 neįgalieji.
- Nuo 16m. ir vyresni –941 neįgalusis.
- Vadinasi 1198 šeimose dirba tik vienas iš tėvų ar globėjų, arba nedirba NIEKAS, jeigu šeima nepilna, yra kitų nedarbingų šeimos narių.

Šeimų poreikiai ir problemos

- Dėl ilgalaikės globotinio (ės) priežiūros prarandama turėta darbinė kvalifikacija.
- Mažėja galimybės konkuruoti darbo rinkoje dėl labai sparčiai besivystančių naujų technologijų, kelti kvalifikaciją nėra galimybių.
- Emocinė įtampa tarp šeimos narių.
- Pastovūs finansiniai nepritekliai.
- Neįgalus asmens pašalpos naudojamos šeimos poreikiams tenkinti.
- Blogėja neįgalus asmens gyvenimo kokybė.

Šeimų poreikiai ir problemos

- Pastovus trūkumas bendruomeninių paslaugų.
- Nėra trumpalaikės priežiūros tarnybų.
- Neišvystytos transporto paslaugos.
- Nevystomos šeimos paramos tarnybos (savipagalbos grupės, psichologų ir kt. specialistų konsultacijos).
- Visiškai nėra laikino atokvėpio tarnybų.
- Paslaugos prieinamos vidutinę negalią turintiems žmonėms, su giliais ir kompleksiniais sutrikimais neįgaliesiems teikiamos paslaugos neatitinka jų poreikių.

Darbo rinka, darbdaviai

- Motinos priverstos slėpti faktą, kad turi neįgalų vaiką;
- Neįgalus vaikas reikalauja daugiau priežiūros, dažniau serga, reikia taikyti reabilitacines programas.
- Įstatymai garantuoja lanksčius darbo grafikus (suderinus su darbdaviu), sutrumpintą darbo dieną, savaitę, papildomas atostogas, bet realiai tuo pasinaudoti nėra galimybių.
- Tėvai ar globėjai prižiūrintys suaugusius (nuo 18m amžiaus) NETURI jokių lengvatų.

Siūlomos išeitys:

- Stiprinti bendruomeninių paslaugų sektorių, atkreipti dėmesį į paslaugų kokybę bei prieinamumą.
- Kurti paramos šeimai tarnybas, įgalinti tėvus ar globėjus bent minimaliai dalyvauti darbo rinkoje.
- Skatinti tėvus ar globėjus dalyvauti įvairiuose kvalifikacijos kėlimo programose.
- Derėtis su SADM dėl sutrumpintos darbo dienos (savaitės) neįgalųjų tėvams ar globėjams.

Siūlomos išeitys:

- Reglamentuoti atskiru straipsniu Darbo kodekse sutrumpintą darbo dieną(savaitę) suaugusiųjų neįgaliųjų tėvams, globėjams, rūpintojams.
- Prilyginti juos ilgalaikių bedarbių kategorijai dėl pateisinamų (nuo jų nepriklausančių) priežasčių ir taikyti visas lengvatas ir socialines garantijas, kurias reglamentuoja LR Įstatymai siekiant įsidarbinti arba dalyvauti perkvalifikavimo programose..

Ateities uždaviniai

- Į sprendimų priėmimo procesus įtraukti sutrikusios raidos asmenis, jų tėvus ar globėjus.
- Formuoti pozityvų visuomenės požiūrį į žmones su negalia, jų šeimos narius, tėvus ar globėjus.
- Siekti, kad Lietuvos Respublikos teisės aktai atitiktų Europos Sąjungos reikalavimus, ypač nediskriminavimo srityje.
- Plėsti paslaugų šeimai tinklą.
- Bendradarbiauti su valstybės, savivaldos ir regionine valdžia įvairiose srityse.
- Siekti decentralizacijos procesų ir juos aktyvinti.

Dėkoju už Jūsų dėmesį!

Pagarbiai,
Dana Migaliova
2005 , rugsėjis.